

Страшна помста (скорочено)

Микола Гоголь

Данило Бурульбаш приїхав з хутора до Києва на весілля. Раптом один із козаків обернувся на якесь бусурманське чудовисько.

— Чаклун, чаклун... — загомоніли всі.

А коли на човні Дніпром попливли, страшне видовище раптом побачили козаки: мерці підіймаються з могил.

Як почула про чаклуна Катерина, дружина Данила, почали їй снитися дивні сни: немов її батько є той самий чаклун. І вимагає він від неї, щоб вона його покохала, а від чоловіка відмовилася.

Батько Катерини справді дивна людина на думку козаків: горілки не п'є, свинини не їсть, завжди похмурий. Вони з Данилом навіть побилися — спершу на шаблях, а потім пролунали постріли. Данила було поранено. Катерина, закликаючи малим сином, помирила батька з чоловіком.

Але Данило, почав стежити за старим. І не дарма. Він побачив, як той уночі пішов з хати, перетворився на потвору у бусурманському яскравому одязі. Чаклун викликав душу Катерини. Вік вимагав від неї кохання, але душа була непохитна.

Данило засадив чаклуна у підвал за ґрати. Не тільки за чаклунство, а й за те, що він замишляв погане проти України.

Катерина зреклася батька. Підступний чаклун умовляє доньку відпустити його. Він присягається, що стане ченцем, що буде жити за законами Божими.

Послухала Катерина батька, відчинила двері, він утік та знову почав творити лихо. Данило не здогадався, хто звільнив чаклуна. Але охопили козака недобрі передчуття скорої смерті, заповідав він дружині стежити за сином та відправився у жорстоку бійку з ляхами. Там і загинув. І наче хтось у бусурманському одязі із страшним обличчям убив його...

Катерина після загибелі чоловіка збожеволіла, розпустила коси, танцювала напіводягнена, щось співала. До хутора приїхав чоловік, який почав розповідати козакам, що воював разом з Данилом та був його найкращим другом. Ще казав, мовляв, Бурульбаш заповів йому: якщо загине, нехай друг візьме його удову за жінку. Почувши ці слова, Катерина закричала: "Це батько! Це мій батько-чаклун!" Удаваний друг обернувся на бусурманську потвору, вихопив ніж та зарізав божевільну Катерину. Батько зарізав доньку!

Не мав чаклун після того страшного вчинку спокою, скакав він конем Карпатськими горами, зустрів святого схимника — та вбив його. Немов щось гризло того проклятого, пекло та розривало, він уже не знав, що його змушує рухатися. Та ось на вершині гори побачив несамопитий утікач величезного вершника. Вершник той підхопив грішника своєю могутньою десницею та задавив. І вже мертвий мертвими очами побачив чаклун страшне видовище: безліч мерців, схожих обличчями на нього. І

стали вони його гризти. А один був такий великий, що тільки поворухнувся — і стався у Карпатах землетрус.

А чому все це сталося? Про це склав пісню старий бандурист. Коли два товариші, Іван та Петро, воювали з турками, Іван узяв у полон турецького пашу. Король Стефан нагородив Івана. Той віддав половину нагороди Петрові, який почав заздрити і вирішив помститися. Він зіштовхнув Івана разом з конем та малим сином у прірву.

На Божому суді зажадав Іван, щоб усі нащадки Петра не знали на землі щастя, а останній у роді виявився найгіршим, злодієм. Таким злодієм, щоб усі мерці після смерті грішника гризли його, а Петро був би таким великим, що гриз би від люті самого себе.

Так і сталося.

А Іван обернувся дивним лицарем-вершником, що сидить на вершині Карпат та дивиться на свою страшну помсту.